

HÍREK az EU lisszaboni kábítószerügyi központjából

ÚJ FEJLEMÉNYEK A KÁBÍTÓSZER-POLITIKÁBAN ÉS AZ AHHOZ KAPCSOLÓDÓ JOGALKOTÁSBAN **Növekvő aggodalmak a kábítószer-fogyasztás közösségeinkre gyakorolt hatása kapcsán**

(2005.11.24. LISSZABON) Számos európai országban növekvő aggodalomra ad okot, hogy a kábítószer-fogyasztás egyre szélesebb körben érinti azokat a közösségeket, amelyekben élünk – jelentette ki ma az **EU kábítószerügyi központja (EMCDDA)** „**A kábítószer-probléma Európában**” című **2005-ös Európai Éves Jelentésében**.

A kábítószerrel összefüggő közrend, köznyugalom megzavarásáról készült különleges összefoglalójában az **EMCDDA** felhívja a figyelmet arra az új tendenciára, miszerint a kábítószer-felügyelettel kapcsolatos szakpolitika nemcsak a tiltott kábítószerek fogyasztásának visszaszorítására összpontosít, hanem az olyan, kábítószerrel összefüggő magatartásformák kezelésére is, amelyek az egész közösségre negatív hatást gyakorolnak.

„A kábítószerrel összefüggő közrend megzavarásával együtt járó magatartások, helyzetek és cselekmények a legtöbb **EU-tagállamban, a tagjelölt országokban és Norvégiában** régóta előfordulnak, tehát nem számítanak új jelenségnek” – mutatott rá a központ. „Újdonság azonban, hogy egyes országok politikai döntéshozói egyre inkább hajlanak arra, hogy ezeket a jelenségeket egyetlen csoportba összegyűjtve a nemzeti kábítószer-ellenes stratégiák keretében kezeljék”.

Marcel Reimen, az EMCDDA elnöke a következőképpen fogalmazott: „Amikor a kábítószerrel összefüggő közrend, köznyugalom megzavarásáról beszélünk, nemcsak a bűnözésre kell gondolnunk, hanem azokra az antiszociális magatartásformákra is, amelyek negatív hatással vannak egy közösség biztonságára, egészségére és rendjére, valamint veszélyeztetik a lakosság életminőségét és életélvezetét. A kábítószerrel összefüggő közrend megzavarása terén jelenleg az a politikai célkitűzés, hogy sikerüljön választ adni a közvetlen környezetünkben megjelenő negatív hatásokra”.

Az **EMCDDA** szerint a leggyakrabban a következő – az emberek személyes biztonságérzetét és a közösség biztonságát negatívan befolyásoló – kábítószerrel összefüggő közrendet zavaró magatartásokról számolnak be: nyilvános kábítószer-fogyasztás, látható kábítószeres intoxikáció, utcai kábítószer-kereskedelem, kábítószer hatása alatt elkövetett bűncselekmények, nyilvános kábítószer-fogyasztási helyszínek, eldobott injekciós tűk, a kábítószer-fogyasztók és –kereskedők tovakodó megjegyzései, valamint az, hogy könnyen gyermekek közelébe férkőznek.

Az **Európai Bizottság** 2003-as jelentése az EU-polgárok közbiztonsággal kapcsolatos véleményéről és a kábítószerrel összefüggő problémáknak és bűnözésnek való kitettségéről rámutatott, hogy az **EU-15-ben** az 1996-os 8%-ról 2002-re 12%-ra ⁽¹⁾ nőtt azoknak az aránya, akik „egyáltalán nem érzik magukat biztonságban” az utcákon. Az **Eurobarometer** egyik 2004. évi felmérése, amelyet arról készítettek, hogy a fiatalok mennyiben érzékelik a kábítószerek jelenlétét, azt az eredményt mutatta, hogy a fiatalok 63%-a szerint könnyű kábítószert beszerezni otthonuk közelében ⁽²⁾. A vizsgálat megállapításai szerint az észlelés alapvető fontossággal bír a köznyugalom megzavarásának kérdésében, ugyanakkor nem tükrözi objektíven a rendzavarás és a bűnözés tényleges szintjét.

A közrend, köznyugalom megzavarásának visszaszorítása a kábítószerrel összefüggésben

Öt országban – **Belgiumban, Írországon, Luxemburgban, Hollandiában** és az **Egyesült Királyságban** – a kábítószerrel összefüggő közrend megzavarásának visszaszorítása az átfogó nemzeti kábítószer-ellenes politika alapvető célkitűzésévé vált, és ezek az országok egy olyan koordinált megközelítést valósítanak meg, amely egészségügyi, szociális, közbiztonsági és környezeti elemeket is tartalmaz.

Bár az **EU-tagállamok** többsége a közrend megzavarását (mint fogalmat) nem szerepelteti központi célként a nemzeti kábítószer-ellenes stratégiában, az e fogalom körébe sorolható cselekményekkel azért foglalkoznak a tágabb értelemben vett biztonság és a közrend témakörén belül. E csoporton belül a legtöbb ország, főként az **új EU-tagállamok** intézkedései és jogszabályai nem kifejezetten ezt a problémát célozzák, hanem más kérdéseket, például a nyilvános kábítószeres intoxikációt vagy a csendháborítást szabályozzák.

Eközben más országok – pl. **Németország, Görögország, Franciaország, Írország** és **Ausztria** – ad hoc kezdeményezéseket dolgoztak ki a közrend megzavarásának visszaszorítására, úgy, mint az állampolgárok és a helyi kábítószer-ellenes politika döntési helyzetben lévő szereplői közötti konzultációt és koordinációt.

A további válaszlépések közé tartozik a kifejezetten a kábítószer-fogyasztással összefüggő közrend megzavarása elleni jogszabályok elfogadása (**Spanyolország, Franciaország, az Egyesült Királyság** – pl. rendszabályozás a partikon, illetve a kábítószer-fogyasztáshoz használt eszközök szétszórásával szemben), helyi politikai kezdeményezések (**Németország, Görögország, Írország, Olaszország, Ciprus és Finnország**), intézkedések a nyilvános csoportos kábítószer-fogyasztásra használt helyszínek felszámolására (**Dánia és Németország**), valamint a kifejezetten a kábítószerrel összefüggő közrend megzavarását megcélzó ártalomcsökkentő intézkedések (**Luxemburg és Magyarország**).

„Egyelőre még nem világos, hogy a kábítószer-politika ezen új kategóriája – szembeállítva azzal, hogy közösségeinkben egyre nagyobb mértékű intolerancia tapasztalható a kábítószer-fogyasztókkal szemben – milyen mértékben vezethető vissza a kábítószerrel összefüggő közrendzavarás tényleges elterjedésére” – jelentette ki az **EMCDDA**. Mivel nincs közös, EU-szinten elfogadott fogalom-meghatározás a kábítószerrel összefüggő közrendzavarásra, és nem állnak rendelkezésre megbízható mutatók az adatgyűjtéshez, nehéz objektíven felmérni a probléma súlyát. „Egy azonban bizonyos” – áll a központ következtetéseiben – „a helyi közösségek védelme a kábítószer-fogyasztás, -függőség és -kereskedelem káros hatásaival szemben egyre égetőbb kérdés Európa-szerte, ami valós és sürgős politikai cselekvést tesz szükségessé”.

A kábítószer-ellenes politika és jogalkotás új fejleményei

A kábítószer-ellenes politika és jogalkotás új fejleményeivel a 2005-ös *Európai Éves Jelentés* 1. fejezete foglalkozik.

- A jelentésben tárgyalt 29 országból 26 nemzeti tervek, stratégiák és más hasonló dokumentumok szerint hajtja végre kábítószer-ellenes politikáját. A legnagyobb véleménykülönbség az ártalomcsökkentés tekintetében mutatkozik: a kérdést 12 dokumentum kiemelten kezeli, további kilencben szerepel, öt viszont nem is említi.
- Új nemzeti kábítószer-ellenes stratégia lépett életbe hét országban: **Észtországban, Franciaországban, Cipruson, Litvániában, Szlovéniában** és **Finnországban** (2004-ben), valamint **Luxemburgban** (2005-ben).
- Immár több ország is a megvalósítás értékelésével méri fel stratégiáinak előrehaladását. A hivatalos stratégiák elfogadásával és az értékelés elterjedésével néhány országban növekedtek a kábítószer-ellenes fellépéssel kapcsolatos kiadások (pl. **Magyarországon** és **Luxemburgban**).

- 2003-ban és 2004-ben több tagállamban (**Cseh Köztársaság, Dánia, Spanyolország, Lettország, Magyarország, Lengyelország, Egyesült Királyság**) új nemzeti jogszabályokat fogadtak annak érdekében, hogy csökkenjen a fiatalok kábítószernek való kitétsége.
- 2003-ban és 2004-ben több ország fogadott el olyan jogszabályokat, amelyek az ártalomcsökkentés kérdését érintik (**Franciaország, Luxemburg, Finnország, az Egyesült Királyság és Norvégia**).
- 2003-ban és 2004-ben néhány ország módosította a kannabisz fogyasztásáért járó büntetést (**Belgium** és az **Egyesült Királyság** – enyhébb büntetés; **Dánia** – szigorúbb büntetés). 2003-ban **Görögország** öt évről egy évre csökkentette a kábítószer-fogyasztásra kivethető leghosszabb büntetés időtartamát, míg **Magyarország** törölte büntető törvénykönyvéből a kábítószer-fogyasztás bűncselekményét (bár a kábítószer-fogyasztás a megszerzés és a tartás bűncselekményeken keresztül továbbra is büntetendő).
- A kábítószer-kereskedelemre és a kiskorúakat veszélyeztető, kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményekre vonatkozó büntetések általában véve szigorodtak.
- Két ország számolt be arról, hogy jogszabályokat fogad el a munkahelyeken előforduló kábítószer-problémákkal kapcsolatban (**Finnország és Írország**). A különleges környezetben, például a munkahelyen előforduló kábítószer-problémák megelőzésének fontosságára az EU kábítószerrel kapcsolatos új cselekvési terve (2005–2008) világított rá. Az EU 2005 és 2012 közötti kábítószer-ellenes stratégiájával és cselekvési tervével kapcsolatban további információk is találhatóak az 1. fejezetben.

Megjegyzések

A kábítószerrel összefüggő közrend megzavarásáról szóló összefoglaló egyike a 2005-ös *Európai Éves Jelentést* kiegészítő három „Kiemelt témának” (<http://issues05.emcdda.eu.int>). A másik két kiemelt téma a „Buprenorfin használata a szubsztitúciós kezelésben” (lásd: Hírek 11. szám) valamint „A büntetőeljárás alternatívája a kábítószer-használók számára” (lásd: Hírek 13. szám).

⁽¹⁾ *Public safety, exposure to drug-related problems and crime [Közbiztonság, a kábítószerrel összefüggő problémáknak és bűnözésnek való kitétség]*, a European Opinion Research Group (EORG) 2003. évi jelentése az Európai Bizottság számára (http://www.europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/ebs/ebs_181_en.pdf).

⁽²⁾ *Young people and drugs [A fiatalok és a kábítószer]*, Flash EB 158, 2004 (http://www.europa.eu.int/comm/public_opinion/flash/fl158_en.pdf).